

Konkurencja 9.

Oprowadzanie po obiektach, zabytkach i miejscach historycznych w Warszawie

Przygotuj się do oprowadzania po wybranym losowo przez Komisję Egzaminacyjną obiekcie, zabytku, miejscu historycznym w Warszawie. Ma mieć ono charakter prezentacji trwającej ok. 10 minut dla grupy koleżanek i kolegów, uczestników finału Olimpiady oraz Komisji Egzaminacyjnej. Podczas oprowadzania możesz korzystać z przygotowanych wcześniej materiałów, ale nie możesz ich czytać. Ważne jest abyś opowiedział(a) co ważnego – dla dziejów Polski oraz walki niepodległości – wydarzyło się w tym miejscu (budynku), albo związane jest z ważną osobą, o której należy opowiedzieć, w latach 1768–1864 (w okresie objętym ramami chronologicznymi tegorocznej edycji Olimpiady, głównie choć nie wyłącznie!).

Oceniana będzie:

- wiedza o miejscu oraz wydarzeniach i postaciach z nim związanych;
- plan wypowiedzi i wybór odpowiednich informacji;
- poprawność językowa i logiczna;
- umiejętność przekazania swojej wiedzy w sposób atrakcyjny dla słuchaczy (patrz wskazówki poniżej);

Opowiadając o obiekcie zabytkowym (miejscu, wydarzeniach, postaciach) powinno się pamiętać, aby:

- wybrać najważniejsze i najciekawsze fakty dotyczące danego obiektu, wydarzenia, osoby;
- spróbuj znaleźć ówczesną fotografię lub rycinę tego miejsca lub związanych z tym wydarzeń;
- ułożyć sobie plan wypowiedzi – wybierając kilka kluczowych faktów, ale NIE CZYTAĆ! – język mówiony jest odmienny od języka pisanego, żywszy i bardziej absorbujący uwagę słuchaczy;
- to, co mówimy, powinno być nie tylko poprawne, ale zajmujące – warto znaleźć przynajmniej jedną ciekawą anegdotę dotyczącą prezentowanego obiektu, wydarzenia lub postaci z nim związanych;
- przyjąć odpowiednią postawę ciała (wyprostować się) i patrzeć na słuchaczy, gestykulować;
- wypowiadać się wyraźnie i na tle głośno, aby być dobrze słyszonym;
- zająć samemu miejsce na tle obiektu tak, aby można było wskazywać charakterystyczne elementy a jednocześnie go nie zasłaniać. Słuchaczy należy natomiast ustawić w taki sposób, aby mogli dogodnie widzieć obiekt a zarazem patrzeć na mówiącego;
- uśmiechnąć się!

(–) *prof. dr hab. Grzegorz Nowik*

Komisja – I

- I.1. Belweder – siedziba Wodza Naczelnego i carskiego Namiestnika w. ks. Konstantego Romanowa, cel ataku spiskowców i podchorążych w Noc Listopadową. – **Martyna Bronowicka**
- I.2. Pałac na Wyspie – miejsce obiadów czwartkowych, w części centralnej rotunda chwały oręża polskiego. – **Konrad Karwatowicz**
- I.3. Szkoła Podchorążych WP Królestwa Polskiego – gdzie zawiązany był spisek podchorążych pod wodzą por. Piotra Wysockiego. – **Krzysztof Wojciechowski**
- I.4. Popiersie por./płk Piotra Wysockiego – przywódcy spisku podchorążych, d-cy 10 Pułku Piechoty w Powstaniu Listopadowym, katorżnika i zesłańca sybirskiego. – **Daria Wiech**
- I.5. Pomnik Jana III Sobieskiego – ufundowany przez króla Stanisława Augusta w politycznej intencji wsparcia wojny z Turcją. M-ce potyczki podchorążych w rosyjskimi kirasjerami w Noc Listopadową. – **Maria Opora**

Komisja – II

- II.1. Ogród Botaniczny – Kamień węgielny pod budowę Świątyni Opatrzności Bożej z 3 V 1792 r. – **Władysław Juchnicki**
- II.2. Zamek Ujazdowski – koszary Regimentu Gwardii Pieszej Koronnej, następnie 10 Regimentu Pieszego Koronnego szefostwa Działyńskich. Zasłynął on podczas Insurekcji Warszawskiej 17 IV 1794 r., w obronie stolicy, a legł pokotem w bitwie maciejowickiej. – **Wiktoria Francka**
- II.3. Kościół św. Aleksandra na pl. Trzech Krzyży – Na placu tym wybudowano w 1809 r. bramę triumfalną ku czci Wojska Polskiego wracającego do stolicy po zwycięskiej kampanii przeciwko Austriakom. Kościół św. Aleksandra, wybudowany ku czci cara i króla polskiego. – **Aleksander Zybrant**
- II.4. ul. Książęca – Plebania – Dom parafialny kościoła Św. Aleksandra przy Książęcej, gdzie 15 I 1863 r. Komitet Centralny Narodowy („czerwoni”) ogłosił się Tymczasowym Rządem Narodowym, wezwał naród do powstania zbrojnego oraz wydał dekrety uwłaszczeniowe. – **Konrad Bondarewicz**
- II.5. Dom przy ulicy Smolnej był od października 1863 r. miejsce zamieszkania Romualda Traugutta. Tu nocą z 10 na 11 IV 1864 r. ostatni Dyktator Powstania został aresztowany. – **Julia Jureczka**

Komisja III.

- III.1. Tzw. „górką szubieniczną” – Krzyż Romualda Traugutta, m-ce stracenia 5 VIII 1864 r. Dyktatora Powstania Styczniowego oraz 5 członków Rządu Narodowego. – **Stanisław Pietrykowski**
- III.2. Koszary Sierakowskie batalionu 4 PP. Liniowej – przy ul. Konwiktorskiej (rola pułku w Noc Listopadową). – **Julia Kamińska**
- III.3. Koszary Sapieżyńskie 4 PP. Liniowej (w dawnym, przebudowanym, pałacu Sapiehów) przy ul. Zakroczymskiej, gdzie w latach 1815–1831. (dzieje pułku w Powstaniu). – **Jakub Rataj**
- III.4. W domu przy ul. Długiej 3 – mieszkał Maurycy Mochnacki przywódca „klubistów” Towarzystwa Patriotycznego. Noc Listopadową spędził przy boku umierającego ojca. W domu przy ul. Długiej 4 – Joachim Lelewel, przywódca Tow. Patriotycznego, członek Rządu Narodowego. – **Piotr Łukasz Kuźniarz**
- III.5. Kozia róg Miodowej – m-ce porwania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego przez Konfederatów Barskich. – **Maja Kisiel**
- III.6. IV.5. Ludwisarnia w międzymurzu przy Baszcie Prochowej w okresie Powstania Kościuszkowskiego. – **Maksymilian Moroz**

Komisja IV

- IV.1. Pałac pod Błachą rezydencja Księcia Józefa Poniatowskiego Wodza Naczelnego WP Księstwa Warszawskiego. Na dziedzińcu pałacu w grudniu 1812 r. przyjął on paradę resztek Wojska Polskiego, które w odwrocie z Rosji uratowało wszystkie orły pułkowe. – **Jakub Winiecki**
- IV.2. Zamek Królewski w dobie Sejmu Czteroletniego, sala senatu – m-ce i okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 Maja, Zamek w Powstaniu Kościuszkowskim. – **Jan Brewiński**
- IV.3. Zamek w Powstaniu Listopadowym – pochód ku czci rosyjskich dekabrystów 25 stycznia 1831 r. Demonstracja spod Pałacu Kazimierzowskiego (Uniwersytetu Warszawskiego) doszła pod kolumnę Zygmunta, gdzie przed Zamkiem wygłoszono antycarskie przemówienia. Pod ich wrażeniem Sejm Królestwa Polskiego uchwalił detronizację Cara Mikołaja I. – **Mikołaj Kornafel**
- IV.4. Katedra Warszawska – m-ce zaprzysiężenia Konstytucji 3 Maja – Obraz Jana Matejki – kto jest kim na obrazie! (jaki jest błąd sytuacyjny?), nagrobek marszałka Stanisława Małachowskiego w

Katedrze. – **Izabela Górka**

IV.5. Kompleks gmachów jezuickich (przy ul. Jezuickiej) – siedziba Komisji Edukacji Narodowej i jej rola w edukacji społeczeństwa. – **Dawid Konior**

IV.6. Rynek Starego Miasta miejsce, jednej z pierwszych po Powstaniu Listopadowym, patriotycznej demonstracji w 30 rocznicę bitwy pod Grochowem. To właśnie tu „przy wodotrysku” oberpolicmajster Trepow „dostał po pysku”. – **Oskar Stanisław Misterek**

Komisja V

V.1. Pałac Zamojskich przy Krakowskim Przedmieściu. Z okien pałacu dokonano 19 IX 1863 r. zamachu na rosyjskiego namiestnika hr. Fiodora Berga. W odwecie kozacy splądrowali i spalili pałac, wyrzucając przez okno m.in. fortepian Chopina. – **Tomasz Jan Wieluński**

V.2. Kościół Misjonarzy św. Krzyża, m-ce chrztu Kazimierza Pułaskiego, nadawania od 8 maja 1765 r. Orderów Św. Stanisława, uroczystych obrad Sejmu i mszy w I rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja, stąd wyszły 2 III 1861 r. pogrzeb „5 poległych”. – **Bruno Rosenbeiger**

V.3. Pałac Staszica, gmach Towarzystwo Przyjaciół Nauk (rola towarzystwa w Księstwie i Królestwie, dalsze dzieje pałacu) i pomnik Mikołaja Kopernika. – **Szymon Somow**

V.4. Pałac Kazimierzowski – Siedziba Szkoły Rycerskiej (nast. Uniwersytet Warszawski i Szkoła Główna) i ich wychowankowie w walce o niepodległość – **Piotr Brzozowski**

V.5. Pałac (ob. Prezydencki) Namiestnikowski gen. Józefa Zajączka, carskiego Namiestnika Królestwa Polskiego (nazwa pałacu pochodzi od jego funkcji). Po upadku Powstania Listopadowego pałac był siedzibą carskiego Najwyższego Sądu Kryminalnego ferującego wyroki na uczestników Nocy Listopadowej i uczestników Powstania. – **Paweł Charytoniuk**

V.6. Pomnik Ks. Józefa Poniatowskiego Wodza Naczelnego WP Księstwa Warszawskiego, pierwszego kawalera Krzyża Wielkiego Z Gwiazdę VM. (dzieje księcia i jego pomnika) – **Maksymilian Żmuda**

Komisja VI

VI.1. Koszary Mirowskie Gwardii Konnej Koronnej gen. Miera i Pułku Szwoleżerów Gwardii Cesarza Napoleona i Strz. Konnych Gwardii. – **Mikołaj Pudelko**

VI.2. Pomnik T. Kościuszki na Placu Żelaznej Bramy, rola T. Kościuszki w dowodzeniu obroną Warszawy w 1794 r. – **Antoni Wyrwiński**

VI.3. Giełda, Bank Polski i jego rola w rozwoju przemysłu zbrojeniowego Królestwie Polskim (Zagłębie Staropolskie). – **Wiktor Gardocki**

VI.4. Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu, m-ce demonstracji w l. 1830–1831 oraz egzekucji w 1863 r., m-ce pracy Juliusza Słowackiego, jego twórczość związana z tradycją walk o niepodległość, m-ce demonstracji w l. 1830–1831 oraz egzekucji w 1863 r. – **Konrad Kościń**

VI.5. Kościół i Klasztor Karmelitów przy ul. Leszno, m-ce zesłania ks. Jondołowicza, kapelana konfederatów barskich – ks. Marek oraz uwięzienia i degradacji mjr. Waleriana Łukasińskiego. – **Zuzanna Wiktor Bera**

Komisja VII

VII.1. Pomnik Kilińskiego jednego z przywódców Insurekcji Warsz. 17/18 IV 1794 r., d-cy 20 Regimentu Pieszego Koronnego w Insurekcji. (dlaczego stoi w tym m-cu?) – **Jakub Sobolewski**

VII.2. Pałac Żańskich – będący siedzibą rosyjskiego ambasadora Igelströma znajdującą się między ulicami Podwale i Miodową. Obiekt szturm podczas Insurekcji Warszawskiej 18 IV 1794 r. – **Franciszek Haładyna**

VII.3. Pałac i ogród Krasińskich (właściciele Opinogóry) na placu Krasińskich. W ogrodach obok tego pałacu 3 V 1808 r. wręczone zostały sztandary pułkom WP Księstwa Warszawskiego. Siedziba Sądu Sejmowego w l. 1827–1828 oraz rządu w Powstaniu Listopadowym. **Benedykt Milke**

VII.4. (nie istniejący) Gmach Teatru Narodowego plac Krasińskich, róg ul. Długiej, kierowany przez Wojciecha Bogusławskiego i jego znaczenie dla kształtowania atmosfery patriotycznej przed i podczas Insurekcji Kościuszkowskiej („Krakowiacy i Górale”). – **Maria Łysiuk**

VII.5. Arsenał – gdzie przechowywano broń do uzbrojenia Wojska Polskiego po mobilizacji rezerwistów. Opanowanie Arsenалу podczas Insurekcji 17/18 IV 1794 r. i w Noc Listopadową przeważało szale ruchu powstańczego. – **Borys Juskiewicz**

Komisja VIII

VIII.1. W budynku Pałacu Czapskich (następnie Małachowskich i Krasińskich) przy ul. Traugutta róg Krakowskiego Przedmieścia, spotykali się w latach 1795–1807 członkowie Towarzystwa Przyjaciół Ojczyzny, którzy w 1806/1807 r., po wkroczeniu Napoleona na ziemię zaboru pruskiego, utworzyli

Pułk Szwoleżerów Gwardii (Lekkokonnego) cesarza Napoleona I. W oficynie pałacu mieszkał Fryderyk Chopin. – **Maksymilian Janiuk**

VIII.2. Gmach Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego przy ul. Kredytowej, gdzie w lutym i czerwcu 1858 r. obradowało Towarzystwo Rolnicze podejmujące problemy reform rolnych (m.in. oczyszczania). Towarzystwo stało się ośrodkiem krystalizowania się ośrodka „białych” przed Powstaniem. – **Tomasz Kawa**

VIII.3. Latarnia Kościoła Ewangelickiego przy pl. Małachowskiego była najwyższym obiektem XVIII wiecznej Warszawy i podczas Powstania Kościuszkowskiego służyła za najważniejszy wojskowy punkt obserwacyjny podczas oblężenia stolicy przez wojska pruskie 13 VII-6 IX 1794 r. – **Krzysztof Kamiński**

VIII.4. Plac Saski i Krakowskie Przedmieście w insurekcji 1794 r. Jedna z większych, regularnych bitew na ulicach Warszawy w rej. Krakowskiego Przedmieścia i plac Saskiego stoczona 17 IV 1794 r. przez 10 Regiment Pieszcy „Działyńczyków” z kolumną rosyjską gen. Miłaszewicza idącą z odsieczą Igelströmowi. – **Marceli Adamczyk**

VIII.5. Pałac Saski siedziba Sztabu Generalnego Księstwa Warsz., szef sztabu gen. Stanisław Fiszer. Pałac zakupiony przez Rząd Księstwa Warszawskiego dla Sztabu Generalnego WP i Dyrekcji Wojny, w latach 1815–1830 plac przed pałacem – m-ce parad i przeglądów wojska organizowanych z lubością przez Wielkiego Księcia Konstantego. – **Michał Łukasz Misiuna**

Komisja IX

IX.1. Pomnik Adama Mickiewicza i jego twórczość o 1812 r. i Powstaniu Listopadowym. – **Mateusz Abrasowicz**

IX.2. Krakowskie Przedmieście (główna arteria Warszawy), tu stał łuk tryumfalny z 1809 r., defilada ze zdobytymi sztandarami rosyjskimi podczas ofensywy wiosennej w 1831 r. – **Stanisław Wąsikiewicz**

IX.3. Pałac bohatera Powstania Listopadowego, gen. Ludwika Paca, przy ul. Miodowej, dzieje pałacu Paców w Dowspuździe, powiedzenie *wart Pac pałaca*. – **Julia Midura**

IX.4. Teatr Narodowy przy Pl. Teatralnym i pomnik Wojciecha Bogusławskiego twórcy Teatru Narodowego, który kształtował niepodległego ducha narodu. M-ce patriotycznych obchodów podczas Powstania Listopadowego, m-ce prawykonania „Warszawianki”. – **Blanka Ciborowska**

IX.5. Pałac Błękitny (Zamojskich) – m-ce zgonu gen. Stanisława Potockiego w Noc Listopadową (inni polegli generałowie). – **Karol Lewandowski**

Komisja X

X.1. Komora Wodna praska i warszawska (przy ul. Bednarskiej) wejście na most łyżwowy przez Wisłę, tędy maszerowało Wojsko Polskie do wiosennej ofensywy na Siedlce w marcu 1831 r. –

Franciszek Dreger

X.2. Kościół i Klasztor Bernardynów przy ul. Ratuszowej w systemie obrony. Pragi w 1809 r, opodal „Krzyż Rzezi Pragi”. – **Antoni Pilch**

X.3. Rogatki Grochowskie – od 1770 do 1889 r. wschodnia granica i linia obrony Warszawy. Projektant Jakub Kubicki i inne jego realizacje. M-ce koncentracji wojsk w okresie Bitwy Grochowskiej. – **Filip Opiela**.

X.4. Symboliczny nagrobek Jakuba Jasińskiego (na cmentarzu) i tablica pamiątkowa na kościele pw.

MB. Zwycięskiej na Kamionku, opodal „szańców praskich” z 1794 r. – **Piotr Warchlewski**

X.5. Pomnik Budowy Szosy Brzeskiej (Słup żelazny) przy ul. Grochowskiej, m-ce postoju sztabu Wodza Naczelnego M. Radziwiłła podczas Bitwy Grochowskiej, obok „krzyż gen. Żymirskiego” (róg ul. Grenadierów). – **Aleksander Jachimowski**